

فهرست مطالب

۹	دیباچه
۱۱	مقدمه
۱۳	بخش اول: کلیات
۱۳	فصل اول: مفهوم و تاریخچه
۱۶	مبحث اول: مفاهیم پایه؛ واکاوی واژه‌ها و مفاهیم
۳۰	مبحث دوم: مفهوم حقوق بین‌الملل توسعه پایدار و تاریخچه آن
۳۰	گفتار اول: حقوق بین‌الملل توسعه
۳۲	گفتار دوم: سیر تکوینی حقوق بین‌الملل توسعه پایدار
۳۸	فصل دوم: مفاهیم مرتبط با خلیج فارس و تأثیرات آلودگی‌ها بر اکوسیستم
۳۸	مبحث اول: ویژگی‌های ژئوپلیتیکی خلیج فارس و هم‌سویی آن با توسعه پایدار
	مبحث دوم: مخاطرات زیست محیطی و تأثیرات آنها بر اکوسیستم آبزیان خلیج فارس
۴۲	گفتار اول: مواد نفتی
۴۶	گفتار دوم: هیدروکربن‌های کلره
۴۷	گفتار سوم: کشنده‌های سرخ
۴۸	گفتار چهارم: آلودگی ناشی از فعالیت‌های اقتصادی روی یا زیر بستر دریایی خلیج فارس
	بخش دوم: اصول و مبانی نظری توسعه پایدار و نقش تابعان بین‌المللی در پیشبرد اهداف توسعه پایدار با بهره‌گیری از اسناد بین‌المللی حفاظت از محیط زیست دریایی
۵۱	فصل اول: مبانی نظری توسعه پایدار از منظر حقوق بین‌الملل محیط زیست
۵۲	مبحث اول: ابعاد و حوزه‌های مرتبط با توسعه پایدار
۵۴	مبحث دوم: دیدگاه‌های بین‌المللی و رویکردهای زیست محیطی
۵۷	گفتار اول: رویکرد اخلاق مدارانه به محیط زیست
۵۸	گفتار دوم: مبانی نظری و نگاه انسان محور در مقوله حفاظت از محیط زیست
	مبحث سوم: جلوگیری از ایجاد خسارت و اصول حاکم بر خسارت‌های زیست محیطی
۶۰	گفتار اول: اصل حفاظت محیط زیست
۶۲	گفتار دوم: اصل احتیاطی
۶۳	گفتار سوم: اصل همکاری و کمک در شرایط اضطراری
۶۴	گفتار چهارم: اصل پرداخت توسط آلوده ساز
۶۵	

- ۶۶ ..... مبحث چهارم: منابع الزام آور (حقوق سخت)
- ۶۷ ..... گفتار اول: کنوانسیون ۱۹۸۲ سازمان ملل متحد راجع به حقوق دریاها
- ۷۰ ..... گفتار دوم: کنوانسیون‌های دریاهای منطقه‌ای
- ۷۹ ..... گفتار سوم: کنوانسیون‌های مبارزه با آلودگی‌های دریایی
- ۸۵ ..... مبحث پنجم: منابع غیرالزام آور (حقوق نرم)
- ۸۶ ..... گفتار اول: بیانیه‌ها و اعلامیه‌ها
- ۸۸ ..... گفتار دوم: برنامه اقدام و دستورکارها
- فصل دوم: نقش دولت‌ها و بازیگران بین‌المللی در توسعه پایدار محیط زیست خلیج فارس ۹۲
- ۹۲ ..... مبحث اول : عواملان توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس
- ۹۴ ..... گفتار اول: نقش دولت‌ها در پیشبرد اهداف توسعه پایدار محیط زیست خلیج فارس ...
- گفتار دوم: نقش سازمان‌های غیردولتی در پیشبرد اهداف توسعه پایدار محیط زیست خلیج فارس ۹۵
- مبحث دوم: مسئولیت بین‌المللی کشورهای حوزه خلیج فارس در قبال خسارات زیست محیطی ۱۰۳
- گفتار اول: مسئولیت ناشی از اعمال ممنوعه دولت‌های ساحلی : ۱۰۶
- گفتار دوم: مسئولیت ناشی از اعمال منع نشده یا مسئولیت محض دولت‌های ساحلی ۱۰۷
- بخش سوم: بررسی انطباق اهداف توسعه پایدار زیست محیطی خلیج فارس با راهبرد مدیریتانه‌ای ۱۰۹**
- فصل اول: الگوی حقوقی توسعه پایدار جهت حفظ محیط زیست دریایی خلیج فارس از منظر راهبرد مدیریتانه‌ای و دستورکارهای ۲۱ و ۲۰۳۰ ..... ۱۰۹
- مبحث اول: راهبرد مدیریتانه‌ای برای رسیدن به توسعه پایدار ۲۰۲۵-۲۰۱۶ ..... ۱۱۰
- گفتار اول: ارتباط اهداف راهبرد مدیریتانه‌ای برای توسعه پایدار با اهداف توسعه پایدار دستورکار ۲۰۳۰ ..... ۱۱۳
- گفتار دوم: ضمانت اجرای راهبرد مدیریتانه‌ای برای توسعه پایدار ۱۱۴
- مبحث دوم: انطباق دستورکار ۲۱ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس ۱۱۹
- مبحث سوم: انطباق دستورکار ۲۰۳۰ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس ۱۲۰
- گفتار اول: انطباق هدف ۱۲ دستورکار ۲۰۳۰ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس ۱۲۳
- گفتار دوم: انطباق هدف ۱۳ دستورکار ۲۰۳۰ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس ۱۲۵

فهرست مطالب □ ۷

گفتار سوم: انطباق هدف ۱۴ دستور کار ۲۰۳۰ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۲۷
گفتار چهارم: انطباق هدف ۱۷ دستور کار ۲۰۳۰ با توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۳۰
فصل دوم: مطالعه تطبیقی شاخص‌های توسعه پایدار جهت حفظ محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۳۵
مبحث اول: شاخص‌های توسعه پایدار محیط زیست خلیج فارس	۱۳۶
گفتار اول: شاخص‌های اجتماعی توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۳۸
گفتار دوم: شاخص‌های اقتصادی توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۴۳
گفتار سوم: شاخص‌های محیطی توسعه پایدار محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۵۰
مبحث دوم: بررسی شاخص‌های سه‌گانه توسعه پایدار در کشورهای حوزه خلیج فارس	۱۵۲
گفتار اول: معرفی مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه پایدار	۱۵۴
گفتار دوم: مقایسه کشورهای حوزه خلیج فارس در بحث توسعه پایدار	۱۶۹
مبحث سوم: تجزیه و تحلیل دستیابی کشورهای حوزه خلیج فارس به توسعه پایدار با توجه به دستور کار ۲۰۳۰	۱۷۱
گفتار اول: بررسی اهداف ۴ گانه دستور کار ۲۰۳۰	۱۷۴
گفتار دوم: مقایسه کشورهای حوزه خلیج فارس در اجرای اهداف دستور کار ۲۰۳۰	۱۹۰
بخش چهارم: چالش‌ها و راهکارهای توسعه پایدار جهت حفاظت از محیط زیست دریایی خلیج فارس	
فصل اول: چالش‌ها، خلأها، موانع ایجاد توسعه پایدار در حفاظت از محیط زیست دریایی خلیج فارس با تأکید بر دستور کار ۲۱ و سند ۲۰۳۰	۱۹۱
مبحث اول: تاثیر تحریم‌های وضع شده علیه کشورها بر محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۹۳
مبحث دوم: چالش‌های پایداری سیاست‌های انرژی و تاثیر آن بر محیط زیست دریایی خلیج فارس	۱۹۶
مبحث سوم: چالش در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی بین‌المللی زیست محیطی	۲۰۰
گفتار اول: چالش مشارکت عمومی در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری زیست محیطی	۲۰۰
گفتار دوم: چالش‌های سازمان‌های غیردولتی برای مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری بین‌المللی	۲۰۲
مبحث چهارم: چالش در جبران خسارات زیست محیطی و قواعد بین‌المللی مسئولیت کشورهای حوزه خلیج فارس	۲۰۵
گفتار اول: چالش ناشی از قواعد مسئولیت در خسارات زیست محیطی	۲۰۸

۲۱۳.....	گفتار دوم: چالش در ارزیابی خسارات زیست محیطی
	مبحث پنجم: چالش در اجرای کنوانسیون‌های بین‌المللی و منطقه‌ای حفاظت از
۲۱۷.....	محیط زیست دریایی از سوی کشورهای حوزه خلیج فارس
	گفتار اول: عدم تصویب کنوانسیون ۱۹۸۲ سازمان ملل متحد راجع به حقوق
۲۱۸.....	دریاها از سوی برخی از کشورهای حوزه خلیج فارس
۲۲۰.....	گفتار دوم: نواقص و عدم کارآمدی کنوانسیون کویت در حوزه خلیج فارس
۲۲۲.....	مبحث ششم: خلأهای ایجاد توسعه پایدار در دستور کار ۲۱.....
۲۲۲.....	مبحث هفتم: خلأهای ایجاد توسعه پایدار در دستور کار ۲۰۳۰.....
	فصل دوم: ارائه الگوها و راهکارهای پیشنهادی توسعه پایدار برای مواجهه با چالش‌های
۲۲۵.....	زیست محیطی
	مبحث اول: راهکارها و الگوهای پیشنهادی اجرای توسعه پایدار بومی در محیط
۲۲۸.....	زیست دریایی خلیج فارس
۲۳۵.....	گفتار اول: مجمع سیاست‌گذاری در بالاترین سطح
۲۳۸.....	گفتار دوم: وضعیت کشورهای حوزه خلیج فارس در مجمع سیاست‌گذاری
۲۳۹.....	مبحث دوم: راهکارهای پیشنهادی پیرامون حاکمیت بین‌المللی زیست محیطی
۲۴۰.....	مبحث سوم: راهکارهای حفاظت از محیط زیست دریایی خلیج فارس
۲۴۲.....	گفتار اول: تقویت برنامه محیط زیست ملل متحد
۲۴۴.....	گفتار دوم: اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت و منابع طبیعی
۲۴۴.....	گفتار سوم: تشکیل سازمان جهانی محیط زیست زیر نظر سازمان ملل متحد
۲۴۴.....	گفتار چهارم: ادغام شورای اقتصادی، اجتماعی با کمیسیون توسعه پایدار
	مبحث چهارم: راهکارهای پیشنهادی در حوزه مسئولیت کشورهای حاشیه خلیج
۲۴۷.....	فارس
۲۴۸.....	مبحث پنجم: راهکارهای حقوقی جبران خلأهای دستور کار ۲۱.....
۲۴۹.....	مبحث ششم: راهکارهای حقوقی جبران خلأهای دستور کار ۲۰۳۰.....
۲۵۳.....	بخش پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۲۵۳.....	فصل اول: نتیجه‌گیری
۲۶۷.....	فصل دوم: پیشنهادات
۲۶۹.....	مبحث اول: پیشنهادات ملی و بین‌المللی
۲۷۰.....	گفتار اول: وضع قوانین ملی و بین‌المللی کاربردی زیست محیطی
۲۷۱.....	گفتار دوم: اجرای قوانین ملی و بین‌المللی کاربردی زیست محیطی
۲۷۲.....	مبحث دوم: پیشنهادات منطقه‌ای
۲۷۳.....	منابع